

# موزه شیخ الرئیس

گشتی در موزه تجهیزات پزشکی و دارویی در همدان

«موزه تجهیزات پزشکی همدان» یک نشانه بزرگ و قابل توجه دارد؛ نشانه‌ای که نماد شهر همدان است؛ یعنی برج آرامگاه ابن سینا. این موزه بخشی از مجموعه آرامگاه ابن سینا، پزشک بزرگ ایرانی است و با پرداخت همان هزینه بیلیت ورودی مجموعه می‌توان موزه و وسایل ریز و درشت تاریخی پزشکی، انواع داروهای گیاهی و کتاب‌های پزشکی را به خط و سواد ابن سینا در ویتترین‌های شیشه‌ای تماشا کرد. تجهیزاتی که بعضی از آن‌ها عمری نزدیک به دو هزار سال دارند و جان بسیاری از انسان‌ها را نجات داده‌اند و یا حداقل از دردشان کم کرده‌اند. گذشته از ویتترین‌ها و وسایل چیده‌شده در آن‌ها، ساختمان موزه و آرامگاه هم خود یک اثر معماری تماشایی است؛ اثری که نماینده فرهنگ و هویت دیرینه ایرانی است.

## ▶ خانه دوست

کسانی که با معماری ایرانی اسلامی آشنا هستند، می‌توانند حدس بزنند که این برج آرامگاه از کدام بنای ایرانی الگوبرداری شده است. معمارش، در طراحی این بنا، از برج‌هایی که در دوران زندگی ابوعلی سینا ساخته شده بودند، به‌ویژه گنبد قابوس، الگوبرداری کرده است. وقتی هزار سال پیش ابوعلی سینا، پزشک بزرگ ایرانی، دار فانی را وداع گفت او را در خانه دوست صمیمی‌اش، **ابوسعید دخوک** دفن کردند. مجموعه کنونی در واقع در خانه همان دوست قدیمی ساخته شده است.

## ▶ ابن سینای نویسنده

در میان ویتترین‌های موزه می‌توان کتاب‌های کهن‌سالی را که ابن سینا نوشته است، دید و خواند. البته که ابن سینا کتاب‌های علمی‌اش را به زبان عربی نوشته است. این رسم دانشمندان در آن زمان بود، زیرا زبان رایج علم، زبان عربی بود. کارشناسان مطمئن هستند که او ۱۳۱ عنوان کتاب نوشته است و چه بسا کتاب‌های او بسیار بیشتر از این تعداد باشد. به‌جز دو کتاب «قانون» و «شفاء» که یافته‌ها و دانش پزشکی ابن سینا را در خود دارد، می‌توان از دو کتاب «دانشنامه علایی» و «رساله در نبض» هم اسم برد.



## ری و رازها

این کتاب تألیفی است دربارهٔ تاریخ، تمدن و فرهنگ شهر ری. نویسندگان روندها و متداول کتاب‌های تاریخی را در پیش نگرفته، بلکه در دل داستان نکات تاریخی‌اش را مطرح کرده است. مونس که دختری دبیرستانی است، یک برادر شهید دارد و برادر دیگری در فرانسه زندگی می‌کند. برادرش چون نگران حال پدرشان است، برای مدتی به ایران بر می‌گردد. او آخرین نامهٔ شهید را

به مونس نشان می‌دهد و مونس را به گشتن در تاریخ شهر ری تشویق می‌کند تا از نامه رمزگشایی کند ...

مؤلف: فروغ علی‌شاه‌ودی،

سال چاپ: ۱۴۰۱

ناشر: دفتر نشر فرهنگ اسلامی



## ابزار طبابت

تمام ابزار چیده‌شده در ویتترین‌های موزه آن‌قدرها تاریخی و کهن‌سال نیستند. مثلاً این ابزار فلزی متعلق به دوران پهلوی اول، دوم هستند و عمری کمتر از ۱۰۰ سال دارند. شاید تصور اینکه پزشکان با این ابزار چه می‌کرده‌اند، برای بعضی کمی ترسناک باشد، اما برای آن‌هایی که به کار پزشکی یا به قول قدیمی‌ها طبابت علاقه‌مند هستند، شنیدن تاریخچهٔ کار پزشکی و کارکرد این وسایل جذاب است.

## یک ایرانی همه فن حریف

ابوعلی سینا یک همه فن حریف بود و زندگی پرماجرایی داشت. او در شهر بخارا که امروزه در کشور ازبکستان قرار دارد، به دنیا آمد و خداوند ۵۷ سال به او عمر داد. ابوعلی هم از این فرصت به خوبی استفاده کرد. او در این ۵۷ سال به پزشکی، ریاضی، ستاره‌شناسی، فیزیک، شیمی، جغرافی، زمین‌شناسی، فلسفه و حتی شعر و موسیقی پرداخت. شیخ‌الرئیس در طول زندگی وزارت را هم تجربه کرد و حتی مدتی به زندان افتاد. اگر علاقه‌مندید دربارهٔ ابوعلی سینا بدانید کافی است تابلوهای نقاشی چیده‌شده دورتادور آرامگاه او را ببینید و شرح آن‌ها را بخوانید.

## داروهای کهن‌سال

بوعلی وقتی در همدان بود، بخشی از وقتش را در دامنهٔ کوه باشکوه الوند می‌گذراند. او در پستی و بلندی دشت‌ها، کنار جوی‌ها و در پس سنگ‌ها به دنبال گیاهان دارویی می‌گشت که درمان درد مراجعان پرشمارش بودند. این داروهای گیاهی بخشی از محتویات ویتترین‌های موزه هستند که این روزها می‌توان آن‌ها را در عطاری‌ها پیدا کرد که در واقع همان داروخانه‌های قدیمی هستند. اثرات دارویی این گیاهان را می‌توانید در توضیحات درج‌شده زیر آن‌ها بخوانید. این گیاهان پایه و مواد اصلی بسیاری از داروهای امروزی هستند.

